

Preek over

DE GELIJKENIS VAN HET ZUURDEESEM

Uitgesproken in Hasselt op zondag 9 augustus 1931

door wijlen

Ds. J.H Th. Rappard

In leven predikant te Dinteloord

Plotseling overleden te Hasselt op den 13 Augustus

1931

Van een voorwoord voorzien en uitgegeven onder

toezicht van

DS. K. J. van den Berg

Te Amersfoort

HET ZUURDEESEM

Lezen: Wet des Heeren
Lezen Matth. 13: 44 tot einde
Zingen : Psalm 139 : 1 en 14
Gebet des Heeren : 2 en 3
Psalm 119 : 5
Psalm 86 : 5

De Gelijkenis van het zuurdeeg (Matteus 13 : 33)

- 1^e alles doorzarend
- 2^e langzaam werkend
- 3^e geheel herscheppend.

De gelijkenis in ons tekstwoord hangt ten nauwste tezamen met die eraan voorafgaat, n.l. die van het mosterdzaad.

Dââr teekent de Heiland ons het Koninkrijk der hemelen. Zijn koninkrijk op de aarde dat nochtans niet is van deze wereld, onder het beeld van het mosterdzaadje, het kleinste onder de zaden, zoo klein zelfs, dat het nauwelijks te zien is en gemakkelijk door een ademtocht wordt weggeblazen. Dit ziet dan op het kleine begin van Gods genade in de wereld van het zondaarshart, doch niet minder op de groote gevolgen.

Immers het wies op tot een grooten boom ; de vogelen des hemels nestelden in zijn takken.

Bij het zuurdeeg valt niet de nadruk op de groote uitwendige uitbreiding, doch op den stille verborgen groei van het Koninkrijk Gods.

Brengt het mosterdzaadje ons in hof, het zuurdeeg leidt ons binnen in de Oosterse woning.

Daar heeft de huisvrouw haar moeilijk nochtans heerlijke taak en verheven roeping. Niet op de markt van het publieke leven, niet op de wegen en op de straten doch binnen in de huislijke woning.

Zij treed niet op den voorgrond en toch werkt een verborgen invloed op kinderen en man, hetzij ten goede of ten kwade.

Waarlijk, die invloed is lang niet gering. “Wie zal een goede huisvrouw vinden, hare waardij is kostelijker dan de robijnen!”

Geen wonder dat de wijze prediker op dien stillen wandel en innige godsvrucht, die de toegewijde liefde en zorgdragende trouw; een loflied heeft. “Zij staat op als het nog nacht is” Zij is reeds vroeg in de weer om voor de haren te zorgen, en het dagelijks brood te bereiden. Heeft de Heere gedacht wellicht aan Maria Zijn moeder en al wat zij deed in haar woning?-----

Zie, de vrouw nam drie maten meel! Dat was zoo de gewoonte in het oosten, zeker, er wordt ook in de Schrift wel van bakkers gesproken, zelfs aan het hof van Farao was een overste der bakkers Wel trof men ze aan in de steden Jeruzalem en Samaria. Waren de discipelen des Heeren niet uitgegaan om brood te koopen? De Heiland schildert het ons hier voor oogen:

“Het koninkrijk der Hemelen is gelijk een zuurdesem, welke een vrouw nam, en verbergde het in drie maten meel, tot dat het geheel doorzuurt was.”

Ziet daar de verklaring van dit zoo eenvoudige woord. Maar daarin ligt een rijkdom van gedachten.

Die vrouw kende de noodzakelijkheid van dit zuurdeeg voor het meel. Wij spreken van gist, zoo nodig om het brood te doen rijzen, en te maken tot smakelijke voedzame spijs.

Er wordt gesproken van drie maten meel. Daar is onder de uitleggers al wat te doen geweest over dat getal drie. Sommigen wijzen op Joden, Samaritanen en Grieken.

Anderen op de toen bekend zijnde drie werelddelen.

Weer anderen op huisgezin, Staat, Maatschappij ; ook zijn er die spreken van lichaam, geest ziel des menschen, om meer spitsvondigheden hier niet te noemen. Zou het niet aanbeveling verdienen om in drie maten meel heel eenvoudig te zien de genomen hoeveelheid, benodigd om een brood te bereiden?

Ook zijn er die meenen dat het zuurdesem bedoeld is in den zin van het kwade, als zou het de zonde zijn die het menschengeslacht heeft doortrokken, totdat het geheel is doorzuurd, doorzondigd.

Maar is dat dan het

Koninkrijk Gods? ? Neen,

nier de zuurdeesem der Farizeers is hier bedoeld, dat werkt nooit het goede, doch stellig het kwade. En wat God geeft is goed Het brood als een smakelijke spijs is beeld van het Koninkrijk Gods.

En daarom noemen we de werking alles doordringend. Ja zoo moet het wezen met dat Koninkrijk Gods als prediking van de boodschap des heils.

Merkt nu op toehoorders, dat de vrouw het zuurdeeg niet legt naast het meel. Zoo willen het velen in onze dagen en in vroeger tijd.

Het meel in het wereldsche leven door de week. Het zuurdesem er prediking voor den Zondag, en zóó door op alle terreinen des levens.

Het meel in het wereldschen leven, en daarnaast het zuurdeeg der Catechisatie of in den woning, als de Bijbel nog op tafel komt.

't Wordt er alles naast gelegd. Geen woord van God op den school Voor de kleinen. Alleen onderwijs in z.g.n. Christelijke en maatschappelijke deugden, maar de Christus mag niet genoemd, Zijn woord niet gebracht, alles ter eere van een veel geprezen neutraliteit. Het zuurdesem gelegd naast het meel. Dan doen wij eigenlijk niet als de vrouw uit ons tekstwoord, zij verborg het zuurdeesem in het meel.

Merkt vervolgens ook op dat zij het niet legt **boven** op het meel.

Zoo willen velen het in onze dagen. Dan wordt alles christelijk gemaakt! Christelijke verenigingen, christelijke bonden, christelijke gezelschappen, alles zoo opgelegd en opgeplakt.

Het zuurdeesem boven op het meel.

Voor de wereld, voor het ongeloof tot een aanfluiting en bespotting.

De naam des Heeren wordt er door gelasterd. Gij hebt den naam dat gij leeft, ziet gij zijt dood.

Daar is dus wel iets te leeren, en iets van te begrijpen van die gelijkenis van het zuurdeeg.

Weer anderen verbergen het zuurdeesem onder het meel.

En zoo doen het zeer velen ; godsdienst is privaatzaak, alleen voor de binnenkamer, zegt men dan. Alsof het niet openbaar moet komen op alle terreinen van ons leven, in

al onze levensuitingen, in de kerk, op school, in het huisgezin, in den winkel, op het land, en op de werkplaats.

Treurig voorwaar als het alleen maar een aangelegenheid is voor de Zondagen. Dan legt gij het zuurdeesem **naast** het meel, of hoogstens er boven op, maar in geen geval verbergt gij 't er **in**.

Weer anderen begeeren het zuurdeesem in 't geheel niet.

Weg met de kerk en godsdienst is daar de leuze. Die houden de menschen immers dom, en houd de ontwikkeling tegen. Zij vormen een belemmering voor de mensch om vooruit te komen in het leven dat hij leidt hier op aarde.

Zoo doet men 't in Rusland zoo willen het velen ook in ons vaderland. Dan zal geboren worden de heilstaat op aarde.

Deze wijsheid des menschen komt God te beschamen.

Wat van den hoogen God afvalt, moet vallen. Indien zij Mijn woord verlaten, wat wijsheid zullen zij hebben?

Terug tot de Wet en tot de Getuigenis! Indien zij niet spreken naar dit woord, 't zal zijn dat ze geen dageraad zullen hebben.

Denkt nog eens aan de gelijkenis!

Als het meel blijft liggen zonder zuurdeesem of gist, gaat het over tot bederf. Dit is van algemeene bekendheid. 't Wordt er niet beter van doch slechter, onbruikbaar en onnut.

Beeld van de mens buiten Gods woord en waarheid.

Laat u niet verleiden door allerlei schoonschijnende, schoonklinkende leuzen die misleidend zullen blijken, als zou de mensch door ontwikkeling van levenskrachten die in hem sluimeren, tenslotte komen tot een heilstaat die volmaakt zal wezen.

Men rekt niet met het feit van de zonde, met de boosheid van het hart, dat arglistig is, meer dan enig ding. Buiten het zuurdeesem van het Woord, geen verbetering doch een mislukking zóó groot en ontstellend, dat het hier een hel wordt op dees' aard.

Ziet slechts om u heen, in huisgezinnen waar geen rekening wordt gehouden met Gods gebod misschien wel uw eigen huisgezin.

Die afval die verworping, die wereldgezindheid, die hoogmoed, die onzedelijkheid, die ongerechtigheid!

Wat wordt er van het opgroeiend geslacht? In het meel, in hun leven wordt het

gevolgen daarvan in ontstellende verwording.

De vrouw nam het zuurdeesem, daar heeft zij het eerst om gedacht.

Ouders, hoe staat het met dat zuurdeesem van Gods Woord voor uzelf, voor uw kind, in uw huis, op de school en in uw leven?

De vrouw uit de gelijkenis verborg het, d.w.z. naar den grondtekst: zij kneedde het erdoor.

Moet zoo ons gansche leven niet als doortrokken zijn van de eeuwige beginselen van Gods woord en getuigenis? Mar zegt gij, daarvan zie ik zo weinig. Moet het dan eerst Rusland worden voor dat de oogen open gaan? Ziet gij dan niet de zegeningen die God ons geeft reeds in het houden van Zijn woord? Wij weten het wel, 't is niet genoeg voor de eeuwigheid. Daarvan spreken wij aanstonds. Maar in het houden van die is groote lood, ook voor het tijdelijk leven.

Een volk dat nog leeft bij en uit het Woord, waar dat Woord nog heerschappij mag voeren in de kerk, staat en maatschappij, is reeds daardoor nar het tijdelijke een van den Heere gezegend volk.

Daar is de samenleving nog mogelijk. Daar wordt de band des huwelijks niet verbroken, daar is nog orde en welvaart. Daar nog een stil en gerust leven. Daar wordt de slavernij opgeheven. Daar wordt de vrouw op de eere plaats gesteld, en opgeheven uit haat vernedering waaronder zij ligt onder het heidendom.

Daar mag God gediend in vrijheid van het geweten.

Daar, maar waartoe meer, de tijd dringt ons tot voortgaan.

Zoo letten we ook op een **geleidelijke werking**.

Ziet nu eens de onmacht dier vrouw om het meel te doen rijzen.

Zij kan voorlopig niets meer doen, als de taak is volbracht.

Zij deed slechts haar plicht, maar dan ook inderdaad haar plicht.

Verstaat gij het : Indien gij zult gedaan hebben al wat u bevolen is zoo zegt : Wij zijn onnutte dienstknechten omdat wij gedaan hebben, hetgeen wij schuldig waren te doen.

Maar, zoo hoor ik zeggen , zijn zij dan zooveel slechter die niet bij het Woord meer leven, die niet meelev

met de gemeente in het opgaan naar Gods huis, in het zenden van de kinderen tot Catechisatie, ter Christelijke school, in het komen onder de klanken van het Woord!

Gij moet niet denken, dat ge zoveel beter zijt!

Neen toch, dat denken wij ook niet, wat wij weten is dat alle menschen even slecht zijn : in den aard van hun onwedergeboren natuur allen even groote zondaars, allen derven de heerlijkheid Gods. Allen zijn wij afgeweken, niemand is er die goed doet, tot niet één toe : allen zijn wij naar het doopformulier aan den dood ja, der verdoemenis zelf onderworpen.

Maar des Heeren Woord is reeds in de algemene genade werkende tegen verder bederf en verwording, naar het woord van den dichter : Dus krijg ik van mijn plicht. O , God een klaar bericht.

Zoo zagen wij van dit zuurdeesem in zijn werking dat het is, ten eerste alles doordringend. Ten tweede langzaam werkend.

Die vrouw uit de gelijkenis moest, nadat ze haar plicht gedaan had een afwachtende houding aannemen. Wij zouden zeggen: Zij kon er verder niets aan doen.

Zoo kan de eene mensch door het Woord Gods den ander niet bekeeren.

Dat is Gods werk.

Die omzetting in het meel kwam door de werking van het zuurdeeg. 't Lag niet stil.

Verborgene krachten waren werkzaam. Een groot gistingproces, langzaam maar zeker.

Is het niet alzo in het Koninkrijk Gods?

Ach, wij zouden dadelijk wel veel vrucht willen zien van den arbeid in uw midden. Dat er velen tot bekeering kwamen. Dat het zuurdeesem des evangelies dadelijk zij werk deed.

Dat er vele toestanden onmiddellijk veranderd werden, kortom dat het wat naliet. Maar er zijn zooveel krachten in her menschenhart die zulks tegenhouden, er moet zooveel overwonnen worden. Oude gebruiken die alleen goed schijnen, omdat ze oud zijn : vooroordelen die we niet begrijpen kunnen en

dikwerf niet begrijpen willen : alles verzet zich ertegen. 't Wordt een gistingproces. Gods woord zal zijn werking doen als het zuurdeeg niet naast, niet op het meel gelegd wordt, doch erin.

Verstaat gij dat ook?

Als het woord door de onzichtbare werking van Gods Geest post komt te vatten in het menschenhart, als het dat zuurdeesem niet meer kwijt kan raken.

Daar is niet veel zuurdeesem nodig voor drie maten meel.

Slechts een klein, zeer klein stukske. O, als de Heere zelve Zijn woord gebruiken wil voor een menschenhart. Een waarschuwing die gehoord werd, een zuurdeesem!

Een versje dat insloeg, een zuurdeesem! Het gebed van een vromen vader of moeder dat in de herinnering levendig wordt, een zuurdeesem !

Een psalm, misschien gebrekkig door een kindermond gezongen, een zuurdeesem !

Een ernstige, liefderijke vermaning van hart tot hart. In Gods hand een zuurdeesem !

Dan komt er door de werking een gisting, een spanning, een leven.

Zeker, de mensch verzet er zich wel tegen Verborgen, sluimerende kracht ontwaakt door Gods Woord en Geest en 't doet zijn werking in het zondaarshart. In het hart wordt het zuurdeesem van Gods Geest en genade, van Gods woord en getuigenis verborgen. 't Doet zijn stille werking, ongezien voor de mensch, gadeslagen door God. een stille traan, geschreid over zonde en schuld, dat is de werking. Een pleiten om genade , als in de tollenaars bedde : een haten en vlieden van de zonde. Een breken in Gods kracht met ongerechte werken der duisternis.

Een zuurdeesem verborgen in drie maten meel!

Let ook, toehoorders, op het stille werken van die vrouw.

Zoo is ook het eerste werk van God in het hart van Zijn volk.

De wind blaast waarheen hij wil (verborgen werking)

Wij willen er dit mede zeggen : 't Is geen zaak van groot lawaai en groote reclame.

Vreeselijk als het dat wordt, en zulks moet doorgaan voor het echte.

Dan zou het weezen een zuurdeesem naast of op het

meel, dat door en door bedorven was. Dan zou het zuurdeesem het goed moeten maken, dat stinkende meel waar de wormen uitkruipen. Het koninkrijk Gods komt niet met uitwendig gelaat doch het is binnen in ulieden.

Niet door kracht en door geweld zal het geschieden.

Zij verborg het in drie maten meel, totdat het geheel doorzuurd was.

Dit wijst nu tenslotte op **de herscheppende kracht**.

Alzoo, alles doordringend. Langzaam werkend, geheel herscheppend. "Totdat het geheel doorzuurd was." Er had een omzetting plaats in het meel zoals wij zagen.

Toch is het meel gebleven.

Zoo ook in het genadeleven.

Als Gods woord en Geest hun werking doen in het hart des menschen, wordt het karakterleven niet veranderd doch door Hem als geadeld.

Een Johannes blijft een Johannes. Een Petrus blijft een Petrus. Een Jacobus blijft een Jacobus, maar toch anders dan voorheen.

Daar is een eertijds en een thans in het leven van die den Heere vreezen. Daar heeft een verandering plaats. Gij moet wederom geboren worden. Een ander leven, een andere gezindheid, een andere keuze, een andere uitgang des harten, een andere toekomst.

Ziet, zegt de Heere door Zijn Geest : Ik maak alle dingen nieuw!

Gelukkig als in ons dat zuurdeesem van Gods Woord en Geest telkens tot het einde toe zijn werking doet gevoelen. 't Zal voltooid zijn, neen nooit hier in dit leven, wij hebben een dagelijkse bekeering van node.

Een voortzetting tot het einde toe, om hier voor en toebereid te worden tot die hemelsche heerlijkheid.

Kan dit Koninkrijk der Hemelen hier slechts in aanvang worden gesmaakt, eenmaal is voor Gods kerk de volkomenheid n.l. als God voor Zijn volk zal zijn : alles in allen.

Dan zijn de gebaande wegen in het hart. Dan leidt de Heere Zijn kerk in het spoor der gerechtigheid.

Dan gaat het naar het woord van de dichter :

Leer mij naar Uw wil te hand'len.
't Zal dan in uw waarheid wand'len
Neig mijn hart en voeg het saam.
Tot de vrees van Uwen naam.
Heer' mijn God ik zal U loven.
Heffen 't ganse hart naar boven
'k zal Uw naam en Majesteit
Eeren tot in eeuwigheid.

Psalm 86 vers 5

Amen.

P.S. Uitgesproken te Hasselt op den laatsten Zondag zijns levens,
den 9 den Augustus 1931, door Ds. J.H.Th. Rappard in leven
predikant der Ned. Herv. gemeente te Dinteloord (N.Br .)

